

Sygn. akt OS 24/2018

POSTANOWIENIE

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie

w składzie:

Przewodniczący: r.pr. Jerzy Piskorski
Sędziowie r.pr. Urszula Nieborak - sprawozdawca
r.pr. Beata Franus - Wyrwich

Protokolant: aplikant radcowski Barbara Olech

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu (...) r. sprawy ze skargi (...) na postępowanie radcy prawnego (...), na skutek odwołania z dnia (...) r., wniesionego w dniu (...) r. przez adw. (...) pełnomocnika (...) od postanowienia Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie z dnia (...) r. sygn. akt RD-(...) o umorzeniu dochodzenia

postanawia

na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. oraz w zw. z art. 74¹ ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 2115 ze zm.), utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie Rzecznika Dyscyplinarnego z dnia (...) r. sygn. akt RD-(...) o umorzeniu dochodzenia

Przewodniczący: Członkowie:
Jerzy Piskorski Urszula Nieborak Beata Franus – Wyrwich

Uzasadnienie

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie ustalił, co następuje:

W dniu (...) r. do Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie wpłynęła skarga Pana (...) na postępowanie radcy prawnego (...).

Skarżący zarzucił, że radca prawny (...) wykorzystał informacje powzięte w trakcie prowadzenia spraw Skarżącego (...), dotyczące danych jego kontrahentów i przekazywał je komornikowi w postępowaniach egzekucyjnych, czym naraził Skarżącego na utratę zaufania wobec tychże kontrahentów.

Dodatkowo Skarżący podniósł, że radca prawny kierował wnioski o wszczęcie postępowania egzekucyjnego, bez uprzedniego wezwania do zapłaty, a nadto straszył świadka

wszczęciem postępowania dyscyplinarnego. Do skargi zostały załączone: kopia zajęcia wierzytelności z dnia (...) r. w sprawie egzekucyjnej Km (...) z wniosku wierzyciela (...) przeciwko dłużnikowi (...), przysługującej dłużnikowi od (...) s.c., kopia zajęcia wierzytelności z dnia (...) r. w sprawie egzekucyjnej Km (...) z wniosku wierzyciela (...) przeciwko dłużnikowi (...), przysługującej dłużnikowi od (...) Sp. z o.o. Sp. K. oraz kopia zajęcia wierzytelności z dnia (...) roku w sprawie egzekucyjnej Km (...) z wniosku wierzyciela (...) przeciwko dłużnikowi (...), przysługującej dłużnikowi od Przedsiębiorstwa (...) Spółka Jawna (...).

Po dokonaniu czynności sprawdzających, postanowieniem z dnia (...) r. Rzecznik Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1987, ze zm.) w zw. z art. 74¹ oraz art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych umorzył dochodzenie w przedmiotowej sprawie.

Rzecznik Dyscyplinarny po dokonaniu czynności sprawdzających ustalił, że Skarżącego i radcę prawnego (...) łączyła umowa o współpracy, w ramach której radca prawny (...) świadczył na rzecz (...) pomoc prawną. Współpraca pomiędzy nimi zakończyła się w (...) roku, co skutkowało wypowiedzeniem pełnomocnictwa radcy prawnemu (dowód: wypowiedzenie pełnomocnictwa z dnia (...) r.). Po zakończeniu współpracy pozostały pomiędzy stronami kwestie rozliczeń finansowych, które stały się przedmiotem sporu i w konsekwencji – kierowania przez radcę prawnego pozwów o zapłatę przeciwko (...). Wyrokiem Sądu Rejonowego (...) z siedzibą w (...) z dnia (...) r. sygn. VIII GC (...), zaopatrzonym w klauzulę wykonalności z dnia (...) r., Sąd zasądził od (...) na rzecz (...) kwotę (...) zł wraz z odsetkami i kosztami procesu. Wyrok ten został skierowany do egzekucji, która była prowadzona przez Komornika Sądowego (...) pod sygn. akt Km (...) i w ramach której dokonano zajęć wierzytelności dłużnika od (...) s.c., (...) Sp. z o.o. Sp. K., Przedsiębiorstwa (...) Spółka Jawna (...) (dowód: kopie zajęć wierzytelności załączonych do treści skargi).

Rzecznik Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie w treści uzasadnienia postanowienia wskazał, że wszczęcie postępowania egzekucyjnego było naturalną konsekwencją uprawomocnienia się orzeczenia, będącego tytułem egzekucyjnym i niespełnienia obowiązku stwierdzonego tymże tytułem przez dłużnika. Egzekucja jest konsekwencją zaniechania dłużnika, z którą powinien się liczyć i na którą się naraża, nie spełniając świadczenia objętego prawomocnym orzeczeniem, tym bardziej, jeśli dłużnik jest przedsiębiorcą i posiada większą niż przeciętną wiedzę i świadomość prawną. Rzecznik wskazał, że z żadnego przepisu prawa nie wynika, aby wszczęcie postępowania egzekucyjnego musiało być poprzedzone wezwaniem do zapłaty. W związku z tym, zdaniem Rzecznika, radca prawny (...) nie był zobligowany do wzywania dłużnika do zapłaty, a dysponując prawomocnym wyrokiem, zaopatrzonym w klauzulę wykonalności, mógł skierować sprawę na drogę postępowania egzekucyjnego w sytuacji, gdy jego roszczenie nie zostało zaspokojone przez dłużnika. W tym zakresie, w ocenie Rzecznika, radca prawny (...)

działał w granicach prawa i nie można z tego tytułu wywodzić zarzutu popełnienia przez niego jakiegokolwiek przewinienia dyscyplinarnego.

W zakresie zarzutu ujawniania Komornikowi w postępowaniu egzekucyjnym danych kontrahentów Skarżącego, które radca prawny (...) musiał pozyskać w związku ze świadczeniem pomocy prawnej na rzecz Skarżącego, Rzecznik podniósł, że zarzut ten również nie jest zasadny i nie został potwierdzony. Rzecznik wskazał, że współpraca pomiędzy Skarżącym, a radcą prawnym (...) zakończyła się w (...) roku, zaś egzekucja z wniosku r.pr. (...) została wszczęta dopiero w roku (...). Z pisma z dnia (...) roku spółki (...) Sp. z o.o. Sp. K. będącego odpowiedzią na zajęcie wierzytelności w sprawie Km (...) oraz z pisma z dnia (...) roku spółki (...) s.c., stwierdzono, że podmioty te nie miały żadnych powiązań, zobowiązań, ani żadnych stosunków z dłużnikiem ((...)). Trzeci z adresatów zajęcia wierzytelności w postępowaniu Km (...) tj. Przedsiębiorstwo budowlane (...) Spółka Jawna (...) nie udzieliło odpowiedzi na pytanie, czy miało jakiegokolwiek powiązania, zobowiązania, czy jakiegokolwiek inne stosunki gospodarcze z dłużnikiem. Wobec powyższego, Rzecznik Dyscyplinarny uznał za wiarygodne twierdzenia r.pr. (...), że w postępowaniu egzekucyjnym nie wykorzystał żadnych danych kontrahentów dłużnika, o których dowiedział się w związku ze świadczeniem pomocy prawnej na rzecz (...), skoro podmioty będące adresatami zajęcia nie potwierdziły jakichkolwiek relacji gospodarczych czy innych z dłużnikiem. Rzecznik podkreślił również, że istnieje wiele źródeł, z których można pozyskać informacje dotyczące dłużników a w szczególności sposobem takim jest zlecenie Komornikowi poszukiwania majątku dłużnika – co też uczynił wierzyciel – r.pr. (...) (dowód: pisma z dnia (...) r.), jak też wykorzystanie informacji dostępnych publicznie (OGNIVO, CEPIK, strony internetowe). Wskazując na powyższe, Rzecznik stwierdził, że brak jest dowodów na to, że dane jakichkolwiek kontrahentów Skarżącego zostały pozyskane przez radcę prawnego (...) w toku współpracy pomiędzy stronami, a następnie wykorzystane przez niego w postępowaniu egzekucyjnym przeciwko dłużnikowi.

W ocenie Rzecznika, również zarzut „zastraszania” świadka nie znalazł uzasadnienia w zgromadzonym materiale dowodowym – w szczególności wersji tej nie potwierdziły zeznania wskazanego przez Skarżącego świadka – r.pr. (...), która zeznała, że została wezwana w charakterze świadka na wniosek (...) w sprawach cywilnych z powództwa (...) przeciwko (...). Potwierdziła, że wniosek dowodowy o przesłuchanie jej w charakterze świadka obejmował okoliczności, o których wiedzę powzięła w związku ze świadczeniem obsługi prawnej na rzecz (...) (jako aplikantka radcowska, a potem już jako radca prawny), które były objęte tajemnicą zawodową radcy prawnego. Zgodnie z dyspozycją art. 3 ust. 3 ustawy o radcach prawnych, radca prawny obowiązany jest zachować w tajemnicy wszystko, o czym dowiedział się w związku z udzieleniem pomocy prawnej. Rzecznik Dyscyplinarny wskazał również na treść art. 15 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, zgodnie z którym radca prawny jest obowiązany zachować w tajemnicy wszystkie informacje dotyczące klienta i jego spraw, ujawnione radcy prawnemu przez klienta, bądź uzyskane w inny sposób w związku z wykonywaniem przez niego jakichkolwiek czynności zawodowych, niezależnie od źródła tych informacji oraz formy i sposobu ich utrwalenia. Z kolei zgodnie z art. 16 Kodeksu

Etyki Radcy Prawnego, dochowanie tajemnicy zawodowej obejmuje nie tylko zakaz ujawniania informacji i dokumentów, o których mowa w art. 15, ale również zakaz skorzystania z nich w interesie własnym lub innej osoby. Obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej ciąży na radcy prawnym także wówczas, gdy składa zeznania w charakterze świadka w postępowaniu cywilnym. W takim przypadku znajduje zastosowanie art. 261 § 2 k.p.c., zgodnie z którym świadek może odmówić odpowiedzi na zadane mu pytanie, jeżeli zeznanie miałoby być połączone z pogwałceniem istotnej tajemnicy zawodowej. Świadek (...) zeznała, że podczas jednej z rozpraw, na którą została wezwana, r.pr. (...) zasugerował, że składanie przez nią zeznań w sprawie może być naruszeniem zasad etyki i powodem postępowania dyscyplinarnego. Powyższe spowodowało, że odmówiła odpowiedzi na zadane przez Sąd pytania, a jej odmowa nie została przez Sąd zakwestionowana. W ocenie Rzecznika zachowanie r.pr. (...) nie było działaniem sprzecznym z prawem, a jedynie zauważeniem okoliczności prawdziwej i być może uchroniło radcę prawnego (...) przed naruszeniem zasad etyki zawodowej, do którego mogłoby dojść, gdyby takie zeznania złożyła. Zwrócenie uwagi na tę okoliczność przez r.pr. (...) nie można zatem, zdaniem Rzecznika, traktować w kategoriach „zastraszania świadka”, co więcej, zgodnie z zeznaniami r.pr. (...) miało ono charakter sugestii, a nie groźby. Rzecznik Dyscyplinarny pozytywnie ocenił postawę r.pr. (...), która odmówiła przed sądem udzielenia odpowiedzi na pytania z uwagi na obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej wskazując na art. 7 ust. 3 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, zgodnie z którym radca prawny nie może naruszać zasad etyki zawodowej i niewłaściwie wywiązywać się z obowiązków zawodowych w celu spełnienia oczekiwań klienta lub osób trzecich.

Od powyższego postanowienia odwołanie wniósł pełnomocnik Skarżącego (...) – adwokat (...).

W odwołaniu zarzucił obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia tj. art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 74¹ ustawy o radcach prawnych wskazując, że przesłuchanie w charakterze świadka osoby składającej skargę jest absolutnie czynnością podstawową, bez której nie można podjąć merytorycznej decyzji kończącej postępowanie dyscyplinarne, w którym odpowiednio stosuje się przepisy kodeksu postępowania karnego. Pełnomocnik skarżącego podkreślił, że o doniosłości czynności przesłuchania pokrzywdzonego w charakterze świadka świadczy norma z art. 307 § 2 i § 3 k.p.k., gdzie ustawodawca dopuszcza przesłuchanie osoby składającej zawiadomienie w charakterze świadka już na etapie postępowania sprawdzającego. Jest to jedyna czynność procesowa wymagająca sporządzenia protokołu, jaką można przeprowadzić przed wszczęciem dochodzenia. Zdaniem pełnomocnika Skarżącego świadczy to o doniosłości tejże czynności dla postępowania karnego, a tym samym również dla postępowania dyscyplinarnego w myśl art. 74¹ ustawy.

Pełnomocnik Skarżącego w odwołaniu podniósł zarzut naruszenia art. 94§ pkt 4 k.p.k. polegające na wskazaniu wadliwej podstawy prawnej rozstrzygnięcia, tj. art. 66 ustawy,

podczas gdy z sentencji postanowienia, jak i jego uzasadnienia wynika wprost, że Rzecznik Dyscyplinarny nie dopatrywał się znamion przewinienia dyscyplinarnego w zachowaniu r.pr. (...), a tym samym nie wystąpił o wydanie tzw. ostrzeżenia dziekańskiego po uprawomocnieniu się postanowienia o umorzeniu postępowania. Zdaniem pełnomocnika Skarżącego zachodzi w tym względzie oczywista sprzeczność pomiędzy treścią orzeczenia, a wskazaną podstawą prawną.

W odwołaniu podniesiono również zarzut naruszenia art. 7 k.p.k. w zw. z art. 92 k.p.k. w zw. z art. 74¹ ustawy o radcach prawnych polegający na przyjęciu przez Rzecznika Dyscyplinarnego za wiarygodne twierdzeń r.pr. (...), że dane jakichkolwiek kontrahentów (...) nie zostały pozyskane przez r.pr. (...) w ramach świadczonej pomocy prawnej w sytuacji, gdy ocena ta wynika, zdaniem pełnomocnika Skarżącego z niekompletności materiału dowodowego w postaci odstąpienia od przesłuchania Skarżącego (...) i zaniechania uzyskania odpowiedzi od wszystkich podmiotów – potencjalnych wierzycieli (...). Pełnomocnik Skarżącego wskazał, że z informacji powziętych od (...) wynika, iż z podmiotami wskazanymi w sprawach Km (...) i Km (...), łączyły go relacje biznesowe w czasie kiedy korzystał z pomocy prawnej r.pr. (...) i relacje te pozostały do dnia dzisiejszego. Pełnomocnik Skarżącego wskazał także, że nie można uznać za kompletny materiał dowodowy, podczas, gdy jeden z podmiotów w sprawie Km (...) nie udzielił żadnej odpowiedzi. Pełnomocnik Skarżącego podniósł, że Rzecznik odstępując od przesłuchania (...) w charakterze świadka nie mógł ustalić, o jakie podmioty konkretnie chodzi. Jego zdaniem konieczne było ponowienie zapytania skierowanego do Przedsiębiorstwa (...) Spółka Jawna (...) i podjęcie stosownych działań, aż do uzyskania wyczerpującej informacji w tym zakresie. Zdaniem pełnomocnika Skarżącego należało zweryfikować w oparciu o zeznania (...), jakie relacje biznesowe łączyły go z tymi firmami, w jakim okresie i na podstawie jakich okoliczności wywodzi, że r.pr. (...) uzyskał te informacje w czasie świadczenia pomocy prawnej. W odwołaniu wskazano na potrzebę podejmowania przez Rzecznika Dyscyplinarnego z urzędu czynności zmierzających do wnikliwego wyjaśnienia sprawy, w szczególności, jeśli istota zarzutów sprowadza się do kwestii tajemnicy zawodowej, tak istotnej dla wolnych zawodów prawniczych.

Pełnomocnik Skarżącego podniósł również zarzut wadliwej oceny przez Rzecznika Dyscyplinarnego zachowania r.pr. (...) wobec r.pr. (...) poprzez przyjęcie, że miało ono jedynie charakter dopuszczalnej sugestii, a nie groźby, podczas gdy r.pr. (...) zeznała, że: „ja poczułam obawę, że złożę na mnie skargę”. W ocenie pełnomocnika Skarżącego, powyższe wskazuje na to, że działanie r.pr. (...) nakierowane było na zmuszenie r.pr. (...) do odmowy złożenia zeznań pod groźbą złożenia skargi do OIRP, a nie sugestią, pod której wpływem r.pr. (...) przyznała rację r.pr. (...) i odmówiła złożenia zeznań. Zdaniem pełnomocnika Skarżącego r.pr. (...) pod groźbą zainicjowania postępowania dyscyplinarnego wobec r.pr. (...), wpłynął na jej decyzję odnośnie skorzystania z prawa do odmowy zeznań. Strona Skarżąca wskazała, że zachowanie to narusza godność zawodu radcy prawnego i godzi w zasady koleżeństwa, bowiem radca prawny decyzje o odmowie składania zeznań powinien podejmować zgodnie z własnym sumieniem i oceną wiadomości, które posiada, nie zaś pod

wpływem presji ze strony kolegi, który jest jednocześnie stroną procesu, a co za tym idzie jest bezpośrednio zainteresowany wynikiem sprawy.

Pełnomocnik Skarżącego (...) wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy Rzecznikowi Dyscyplinarnemu do ponownego rozpatrzenia.

**Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie
zważył, co następuje:**

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż pełnomocnik Skarżącego nie podniósł żadnych nowych okoliczności, które miałyby wpływ na podjętą decyzję o umorzeniu dochodzenia, a w złożonym środku zaskarżenia subiektywnie nie zgadza się z decyzją procesową Rzecznika Dyscyplinarnego wydaną w sprawie. Okręgowy Sąd Dyscyplinarny po dokonaniu analizy akt sprawy, w tym w szczególności w kontekście odwołania pełnomocnika Skarżącego uznał, że decyzja procesowa podjęta przez Rzecznika Dyscyplinarnego o umorzeniu dochodzenia jest zasadna i odpowiada prawu, a w postępowaniu radcy prawnego (...) w ocenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego nie można dopatrzeć się znamion deliktu dyscyplinarnego, co zgodnie z postanowieniem Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie z dnia 17 maja 2017 r., powoduje, iż *brak znamion przewinienia dyscyplinarnego skutkuje umorzeniem dochodzenia, na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k.*

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny nie dostrzegł uzasadnionego prawdopodobieństwa popełnienia przewinienia dyscyplinarnego przez r.pr. (...) w związku z zachowaniami podnoszonymi przez Skarżącego w złożonej skardze jak również zarzutami odwołania. Ocena dowodów wbrew wywodom odwołania może być, bowiem ograniczona ze względu na istotne dla sprawy okoliczności, a niecelowe jest prowadzenie dowodów na okoliczności nieistotne. O istotności zaś danych faktów decyduje potencjalna kwalifikacja dyscyplinarna, tj. wstępna ocena czy dane zachowanie, jeżeli miałyby miejsce, może podlegać odpowiedzialności dyscyplinarnej. Rzecznik Dyscyplinarny w ramach czynności sprawdzających nie musi badać wszelkich okoliczności związanych z określonym czynem, chodzi tu w szczególności o takie czynności, które mają charakter drugorzędny i w żaden sposób nie wpływają na ocenę określonego zdarzenia i merytoryczny sposób zakończenia postępowania.

Jak wynika z ustaleń poczynionych przez Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie, radca prawny (...) wszczął postępowanie egzekucyjne w związku z niespełnieniem obowiązków ciążących na Skarżącym jako dłużniku. Podzielić należy w tej części pogląd Rzecznika Dyscyplinarnego, że postępowanie to było naturalną konsekwencją zaniechań dłużnika jak również, że r.pr. (...) działał w granicach prawa, w związku z czym nie można z tego tytułu wywodzić i formułować zarzutu popełnienia przez niego jakiegokolwiek przewinienia dyscyplinarnego.

W ocenie Sądu za wiarygodne należy uznać twierdzenia r.pr. (...), że w postępowaniu egzekucyjnym nie wykorzystał on żadnych danych kontrahentów dłużnika, o

których dowiedział się w związku ze świadczeniem pomocy prawnej na rzecz Skarżącego (...). Podmioty będące adresatami zajęcia nie potwierdziły jakichkolwiek powiązań, zobowiązań, ani żadnych stosunków z dłużnikiem (...). Sąd zwraca uwagę na fakt, na który powołał się Rzecznik w wydanym postanowieniu, że jednym ze sposobów na pozyskanie danych dłużnika jest zlecenie Komornikowi poszukiwania majątku tego dłużnika, co też zostało dokonane w tej sprawie, a na co jednoznacznie wskazuje dowód w postaci pisma z dnia (...) r. W związku z powyższym, zdaniem Sądu należy uznać za słuszny pogląd Rzecznika, że brak jest dowodów na to, że dane jakichkolwiek kontrahentów Skarżącego zostały pozyskane przez radcę prawnego (...) w toku współpracy pomiędzy stronami, a następnie wykorzystane przez niego w postępowaniu egzekucyjnym przeciwko dłużnikowi. Powyższego nie zmienia okoliczność nie przesłuchania w charakterze świadka Pana (...), gdyż, w ocenie Sądu jednoznaczne stanowisko wyrażone przez dwa podmioty, wobec których prowadzone było postępowanie egzekucyjne, jest wystarczające, aby dać wiarę twierdzeniom r.pr. (...) co do tego, że nie wykorzystał on żadnych danych kontrahentów dłużnika, o których dowiedział się w związku ze świadczeniem pomocy prawnej na rzecz (...). Podniesiony i eksponowany w treści odwołania zarzut konieczności kierowania przez Rzecznika Dyscyplinarnego kolejnego zapytania skierowanego do Przedsiębiorstwa (...) Spółka Jawna (...) włącznie ze skutecznym uzyskaniem wyczerpującej odpowiedzi nie może być uznany za zasadny, gdyż Rzecznik Dyscyplinarny nie dysponuje żadnymi instrumentami prawnymi i środkami pozwalającymi na skuteczne wyegzekwowanie obowiązku udzielenia odpowiedzi. Okręgowy Sąd Dyscyplinarny zauważa, że odwołanie od postanowienia zostało złożone przez profesjonalnego pełnomocnika, o ile zatem z trzecim z podmiotów, który na wezwanie komornika sądowego oraz Rzecznika Dyscyplinarnego nie udzielił żadnej odpowiedzi łączyły Skarżącego Pana (...) jakiegokolwiek związki czy relacje powinien załączyć do odwołania dowody na to wskazujące. Brak zaś takich dowodów jak i brak udzielenia odpowiedzi należy ocenić jako kolejną okoliczność nie potwierdzającą zarzutów wniesionej skargi.

Za niezasadny Sąd uznał zarzut odwołania, a tym samym podzielił zapatrywania i stanowisko Rzecznika odnośnie braku podstaw do uznania, że r.pr. (...) była, „zastraszana” przez r.pr. (...) i w związku z tym odmówiła zeznań, a działanie r.pr. (...) było nakierowane na zmuszenie r.pr. (...) do odmowy złożenia zeznań pod groźbą złożenia skargi do OIRP.

Art. 3 ust. 3 ustawy o radcach prawnych stanowi, że radca prawny jest zobowiązany zachować w tajemnicy wszystko o czym dowiedział się w związku z udzieleniem pomocy prawnej. Art. 15 ust. 1 i ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego doprecyzowuje zakres tej tajemnicy stanowiąc, że obowiązkiem objęte są wszystkie informacje dotyczące klienta i jego spraw, ujawnione radcy prawnemu przez klienta bądź uzyskane w inny sposób w związku z wykonywaniem przez niego jakichkolwiek czynności zawodowych, niezależnie od źródła tych informacji oraz formy i sposobu ich utrwalenia oraz, że tajemnica zawodowa obejmuje również wszelkie tworzone przez radcę prawnego dokumenty oraz korespondencję radcy prawnego z klientem i osobami uczestniczącymi w prowadzeniu sprawy - powstałe dla celów związanych ze świadczeniem pomocy prawnej.

W postępowaniu cywilnym nie istnieje możliwość zwolnienia przez Sąd z obowiązku dochowania tajemnicy zawodowej.

Art. 261 par. 2 k.p.c. stanowi, że świadek może odmówić odpowiedzi na zadane pytanie, jeżeli zeznanie miałyby być połączone z pogwałceniem istotnej tajemnicy zawodowej. Radca prawny przesłuchiwany w charakterze świadka, na którym w konkretnej sytuacji procesowej związanej z zadawanymi mu pytaniami ciąży obowiązek dochowania tajemnicy zawodowej, ma więc prawo odmowy odpowiedzi na takie pytania. Co do ograniczonego zakresu ochrony tajemnicy zawodowej należy wskazać stanowisko KRRP zawarte w uchwale nr 520/VI/2006 z dnia 16.12.2006 r. podjętej w związku z nałożeniem kary porządkowej na radcę prawnego odmawiającego odpowiedzi na pytanie. W uchwale wskazano, że k.p.c. zezwala na odmowę udzielenia odpowiedzi na pytanie i nie przewiduje procedury zwalniania z tego obowiązku, zaś ocenę istotności pogwałcenia tajemnicy zawodowej należy pozostawić samemu radcy prawemu. Przyznanie Sądowi prawa do kontroli tej oceny i ostatecznego rozstrzygnięcia w tym zakresie pozbawiłoby radcę prawnego ochrony prawnej określonej w art. 3 ust. 5 ustawy o ustroju zawodu. Radca prawny zeznający w charakterze świadka, odmawiając odpowiedzi na konkretne pytanie powinien powołać się na ochronę tajemnicy zawodowej wynikającą z art. 3 tej ustawy. Taka ocena została potwierdzona w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4.10.2010 SK 12/08 odnoszącego się do zwolnienia z tajemnicy zawodowej doradcy podatkowego w postępowaniu cywilnym. Trybunał stwierdził, że Sąd nie ma możliwości zwolnienia z tego obowiązku, bo nie ma podstawy prawnej do takiego działania, skoro k.p.c. nie przewiduje trybu zwolnienia. Oznacza to, że ustawodawca zagwarantował świadkowi wykonującemu zawód zaufania publicznego poszanowanie obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej poprzez prawo odmowy odpowiedzi na konkretne pytania. Takie stanowisko potwierdza również doktryna. I tak J. Naumann w komentarzu do Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu (C. H. Beck 2015, str. 274) wyraża pogląd, że gdy adwokat skorzysta z prawa odmowy odpowiedzi na pytanie nie może być w żaden sposób przymuszany do wyjawienia wiadomości poufnych. Prawo odmowy odpowiedzi na konkretne pytania oznacza, że radca prawny może być świadkiem w postępowaniu cywilnym, ale skorzystanie przez niego z tego uprawnienia zależy od jego woli. Obowiązek dochowania tajemnicy jest w omawianym przepisie adresowany do radcy prawnego zeznającego w charakterze świadka, a nie do Sądu go przesłuchującego. Sąd może więc przesłuchać radcę prawnego naruszającego tajemnicę zawodową, a taka czynność nie byłaby wadliwa. Może więc kierować do niego pytania dotyczące okoliczności objętych tą tajemnicą. Obowiązek jej dochowania jest nałożony na radcę prawnego zeznającego w charakterze świadka, a nie na Sąd przyjmujący zeznanie. Odebranie więc takich zeznań nie jest dotknięte wadą, bo Sąd z urzędu chroni tylko informacje niejawne (zob. Kodeks Postępowania Cywilnego – Komentarz Tom I pod. Red. H. Doleckiego i T. Wiśniewskiego LEX a Wolters Kluwer 2013, str. 915 oraz J. Naumann w/w komentarzu).

Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 15.11.2012. SDI 32/12 podkreślił, że nakaz zachowania tajemnicy zawodowej przez radcę prawnego stanowi jego powinność zawodową i

nie ma on prawa dysponować swą wiedzą potrzebną organom procesowym. Wskazał też na wymóg wynikający z Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (obecnie z art. 7 ust 2 i 3) odnoszący się do nienaruszania zasad etycznych pod wpływem nacisków zewnętrznych, a w szczególności dla spełnienia oczekiwań klienta. Sąd Najwyższy zajął to stanowisko w związku z zeznaniem radcy prawnego w postępowaniu karnym, ale uznał też, że „tajemnica zawodowa stanowi dobro samo w sobie, jako element prawidłowego i etycznego wykonywania tej profesji” oraz że takie rozumienie tej tajemnicy należy odnieść również do zeznań w innych postępowaniach (o ile nie przewidują one zwolnienia z obowiązku). Przemawia za tym treść art. 3 ust. 5 ustawy o radcach prawnych wskazująca na to, że radca prawny nie może być zwolniony z obowiązku dochowania tajemnicy zawodowej. Z powyższego wynika więc, że w postępowaniu cywilnym radca prawny zeznający jako świadek nie może zwolnić się z obowiązku dochowania tajemnicy zawodowej ani z własnej woli, ani za zgodą, czy na żądanie klienta. Radca prawny nie jest bowiem dysponentem chronionych informacji pozyskanych w związku ze świadczeniem pomocy prawnej, a jest jedynie ich depozytariuszem. Naruszenie obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej przez radcę zeznającego jako świadek w postępowaniu cywilnym może zostać uznane za przewinienie dyscyplinarne. Skargę do organów samorządu zawodowego może złożyć przeciwnik procesowy klienta reprezentowanego przez zeznającego radcę, ale i pełnomocnik tego przeciwnika.

Po powyższych, lecz koniecznych w aspekcie zarzutów i twierdzeń sformułowanych w treści odwołania i jego uzasadnieniu, a dotyczących interpretacji jednego z podstawowych obowiązków radcy prawnego jakim jest obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej, szczególnego podkreślenia w realiach niniejszej sprawy i podniesionego w odwołaniu zarzutu wywoływania stanu obawy u świadka będącego radcą prawnym co do naruszenia przez niego tego obowiązku skutkującego odpowiedzialnością dyscyplinarną wymaga przytoczenie uregulowania zawartego w art. 52 ust. 1 i ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, który wskazuje na powinność nie tylko zwracania uwagi członkowi samorządu naruszającemu zasady etyczne, ale i kierowania w tym zakresie skargi do organu tego samorządu. Wydaje się też, iż nie można by wykluczyć wystąpienia sygnalizacyjnego Sądu przesłuchującego świadka kierowanego do samorządu już po wydaniu orzeczenia w sprawie (por. m. inn. stanowisko Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych w przedmiocie tajemnicy zawodowej w postępowaniu cywilnym z dnia 25-11-2015 r.).

Biorąc pod uwagę powyższe, Okręgowy Sąd Dyscyplinarny stwierdził, że prawidłowym, zgodnym z zasadami etyki rady prawnego było zasygnalizowanie przez r.pr. (...) świadkowi w osobie r.pr. (...) skutków, jakie mogą wystąpić w związku ze złożeniem przez nią zeznań co do okoliczności, o których dowiedziała się w związku ze świadczeniem pomocy prawnej. Sąd wskazuje, że zwrócenie uwagi w tym zakresie przez r.pr. (...) było w świetle przywołanego przepisu art. 52 ust. 1 i ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego jego powinnością, jako członka samorządu radcowskiego, który ma obowiązek sygnalizować innym członkom tego samorządu, jakie niebezpieczeństwa, a w rezultacie konsekwencje

związane z odpowiedzialnością dyscyplinarną mogą być skutkiem konkretnych zachowań związanych z ujawnieniem tajemnicy zawodowej.

W ocenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego nie jest także zasadny zarzut odwołania dotyczący wskazania wadliwej podstawy prawnej rozstrzygnięcia, bo ta została wskazana prawidłowo tj. art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 74¹ ustawy o radcach prawnych, natomiast co dalszej części wskazującej na art. 66 ustawy o radcach prawnych, jest on omyłką będącą wynikiem nieuwagi lub pośpiechu sporządzającego rozstrzygnięcie Rzecznika Dyscyplinarnego przy kopiowaniu przez system elektroniczny elementów innego orzeczenia uznanego za wzorzec w określonych typach spraw bez należytej autokorekty. Podkreślić należy, że zarówno z treści rozstrzygnięcia jak i z treści uzasadnienia zaskarżonego postanowienia jednoznacznie wynika bowiem, że oceniając wszystkie zarzuty zawarte w skardze, zachowaniu radcy prawnego (...) nie można przypisać znamion jakiegokolwiek przewinienia dyscyplinarnego i w żadnym miejscu uzasadnienia zaskarżonego postanowienia Rzecznik nie stwierdza, iż zachowanie radcy prawnego może stanowić przypadek mniejszej wagi. Zarówno treść sentencji postanowienia, jak i uzasadnienia nie pozostawiają żadnych wątpliwości że chodziło o umorzenie dochodzenia z powodu braku znamion przewinienia dyscyplinarnego. Sam zatem fakt powołania w postanowieniu Rzecznika art. 66 ustawy o radcach prawnych nie może stanowić przesłanki do uznania, że nastąpiło naruszenie prawa w stopniu istotnym dla rozstrzygnięcia, jeżeli z treści tego postanowienia wynika, że podstawą umorzenia dochodzenia był przepis art. 17 § 1 pkt 2 w zw. z art. 74¹ ustawy o radcach prawnych.

Zdaniem Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego dochodzenie było prowadzone w sposób prawidłowy, a Rzecznik Dyscyplinarny na podstawie zgromadzonych wystarczających dowodów zasadnie stwierdził, że nie sposób było przypisać radcy prawnemu wyczerpania znamion przewinienia dyscyplinarnego, a więc i odpowiedzialności dyscyplinarnej.

W ocenie Sądu niepopelnienie czynu albo brak danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie jego popelnienia (art. 17 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k.), to stan braku tzw. faktycznej podstawy procesu (zob. Kodeks postępowania karnego. Komentarz, pod red. P. Hofmańskiego, s. 143). Zgodnie z art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k., nie wszczyna się postępowania, a wszczęte umarza, gdy czynu nie popelniono albo brak jest danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie jego popelnienia. Z kolei, w myśl art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k., nie wszczyna się postępowania, a wszczęte umarza, gdy czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego albo ustawa stanowi, że sprawca nie popelnia przestępstwa.

Podkreślić należy, że ustalenie negatywnej przesłanki procesowej nie daje organowi procesowemu wyboru. Ma on obowiązek umorzenia postępowania, gdyż postępowanie karne po jej ujawnieniu staje się niedopuszczalne.

Zgodnie z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych radcowie prawni i aplikanci radcowscy podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za postępowanie sprzeczne z prawem, zasadami etyki lub godnością zawodu, bądź za naruszenie swych obowiązków zawodowych. Z kolei w myśl art. 6 (...) radca prawny, mając na uwadze treść roty ślubowania określonej w

ustawie o radcach prawnych, obowiązany jest wykonywać czynności zawodowe rzetelnie i uczciwie, zgodnie z prawem, zasadami etyki zawodowej oraz dobrymi obyczajami. W przedmiotowej sprawie zachowanie r.pr. (...) zasadnie nie zostało zakwalifikowane przez Rzecznika Dyscyplinarnego jako zachowanie niezgodne z prawem bądź zasadami etyki zawodowej czy też naruszające obowiązki zawodowe.

Mając na uwadze powyższe, Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie podzielił argumenty przytoczone przez Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia i na podstawie art. 437 § 1 Kodeksu postępowania karnego w związku z art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. i art. 74¹ ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych utrzymał je w mocy.

Pouczenie:

Zgodnie z art. 426 § 1 Kodeksu postępowania karnego w związku z art. 74¹ ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych postanowienie jest prawomocne i od niniejszego postanowienia nie służy prawo wniesienia odwołania.

Przewodniczący:
Jerzy Piskorski

Członkowie:
Urszula Nieborak

Beata Franus – Wyrwich